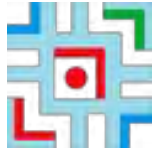

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції**

11-12 листопада 2021 року

Київ 2021

Сакаль О. В.

д.е.н., с.н.с.

Інститут землекористування НААН

м. Київ, Україна

Скольський І. М.

к.с.-г.н., с.н.с.

Національний лісотехнічний університет

м. Львів, Україна

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНІЦІАТИВИ «МАСШТАБНЕ ЗАЛІСЕННЯ УКРАЇНИ»

З 2021 року Указом Президента України № 228/2021 започатковано реалізацію екологічної ініціативи «Масштабне заліснення України», а також передбачено, зокрема, вжиття заходів ідентифікації самозалісених і придатних для створення лісів земельних ділянок державної та комунальної форм власності з метою їх подальшого використання для досягнення оптимальної лісистості України. Це також дало поштовх до активнішого пошуку шляхів правового врегулювання питання виведення з господарського використання та відтворення потенціалу малопродуктивних і деградованих земель через призму збільшення рівня лісистості країни. Загалом, можна виділити кілька аспектів формування сталого землекористування, пов'язаних із лісовим господарством (рис. 1): право власності на земельні ділянки і право користування лісами (насамперед, постійного); встановлення статусу самозалісених ділянок і критерії вибору їх оптимального використання у подальшому з точки зору максимізації суспільного добробуту й мінімізації індивідуальних витрат.

Рис. 1 – Можливі зміни у землекористуванні у рамках реалізації екологічної ініціативи «Масштабне заліснення України»

Деталізуємо окремі перспективи змін у землекористуванні в рамках реалізації зазначеної ініціативи.

За даними [1], в Україні понад 500 тис. га деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель підлягають консервації, 143 тис. га порушених земель потребують рекультивації, 294 тис. га малопродуктивних угідь – поліпшення. У залісенні таких земель відкритими залишаються переважно процедурні питання консервації, насамперед, щодо земельних ділянок, на які не оформлено право власності або користування.

Як відзначено в дослідженні [2], в Україні існує значна кількість необлікованих лісів на сільськогосподарських землях і землях запасу. У структурі таких необлікованих лісів виділяють дві категорії: ліси на закинутих сільськогосподарських землях, які утворилися природним шляхом (на рис. 1 – це самозалісені внаслідок безгосподарського використання ділянки), та ліси на землях, які були надані лісгоспам під залісення (на таких ділянках було створено культури, але не оформлено правовстановлюючі документи, ділянки не відображені на картографічних документах у матеріалах лісовпорядкування). Переважна частина необлікованих лісів належить до земель державної і комунальної власності. Наукове обґрунтування критеріїв вибору їх оптимального використання – зберегти насадження і встановити лісгосподарське призначення земель, або обрати інше цільове призначення – потребує додаткових досліджень. При цьому збереження деревостану природного походження, яке не потребувало витрат на створення і догляд, відповідає цілям екологічної ініціативи «Масштабне залісення України».

Особливий соціо-еколого-економічний інтерес і значні публічні дискусії обумовлює питання розпорядження самозалісеними землями запасу. Зважаючи на активне реформування місцевого самоврядування та децентралізацію влади, зокрема, у частині реалізації заходів щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин [3], рішення щодо розпорядження самозалісеними землями запасу за умови встановлення або збереження їх лісгосподарського призначення обумовлюється такими факторами:

1) передача таких ділянок у власність територіальних громад. Це більшою мірою відповідає ідеології реформ у сфері земельних відносин, однак, є високий ризик неефективного господарювання через значні витрати на ведення лісового господарства (через ефект масштабу) та зобов'язання щодо створення спеціалізованих лісгосподарських підрозділів відповідно до чинного лісового законодавства. Так, ведення лісового господарства має здійснюватися на основі матеріалів лісовпорядкування (проєкту організації лісового господарства терміном на 10 років), повинен забезпечуватися первинний облік лісів, а також звітність про стан лісів і використання лісових ресурсів;

2) передача таких ділянок у державну власність і постійне користування спеціалізованим державним лісогосподарським підприємствам, що вважаємо на сьогодні більш дієвим рішенням, порівняно з попередньою альтернативою, яке забезпечує ефективність ведення лісового господарства і сталого землекористування у цілому.

Список використаних джерел

1. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку земельних відносин та національної інфраструктури геопросторових даних в Україні на період до 2030 року» / Держгеокадастр. URL: <https://land.gov.ua/old/info/proekt-rozporiadzhennia-kabinetu-ministriv-ukrainy-pro-skhvalennia-kontseptsii-derzhavnoi-tsilovoi-prohramy-rozvytku-zemelnykh-vidnosyn-ta-natsionalnoi-infrastruktury-heoprostorovykh-danykh-v-uk/>

2. Необліковані ліси України : аналітична записка / Екологія. Право. Людина, 2020. URL: http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/Samostijni_lisy.pdf.

3. Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин : постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2020 р. № 1113. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-zahodi-shchodo-priskorennya-reform-u-sferi-zemelnih-vidnosin-i161120-1113>

Скрипник Л.Р.

PhD (економіка)

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Дьячкіна Т.Р.

студентка ІМ курсу

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗЕЛЕНИХ ЗОН ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ

Рівень міст характерний поєднанням інтересів різних суб'єктів щодо цілей, методів та механізмів соціально-економічного розвитку на досить обмеженій території. Концентруючи значний людський, виробничий, інноваційний та інвестиційний потенціал, міста стають все менш комфортними для проживання населення. Найбільш гострими екологічними проблемами міст є неналежний стан житлово-комунального господарства, в тому числі водопостачання та водовідведення, забруднення